

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTAll frigjørende kunst
holdes innenfor strengt
firkantede rammer

HAUK

DAGENS SUKK

Det skjer ingen omstilling i norsk økonomi, men en rask forverring.

Avindustrialisering

Chr. Anton Smedshaug

KRON OG
MYNT

Det er bred enighet om at Norge skal gjennom en omstilling fra dagens oljeavhengighet til en bredere sammensatt økonomi. Behovet er godt begrunnet idet oljeinvesteringene har falt med en tredjedel og oppsigelsene er anslått til rundt 40.000 i sektoren. Svaret på dette er styrking av Fastlands-Norges industri og eksport. Et land med ensidig produksjonssektor vil over tid få problemer med alt fra å finansiere importen, til å opprettholde et høyt teknologisk nivå som sikrer industriutvikling og generell konkurransekraft. Og til slutt faller levestandarden.

Etter fire år med «omstilling» kan vi nå se hvordan det går: Skjer det en styrking av annen norsk produksjon idet oljesektoren (midlertidig?) er blitt en noe mindre del av norsk økonomi?

Mye av poenget med omstilling må være at eksporten øker fra øvrig industri når oljeprisen faller og ingeniører og kapital frigjøres for andre sektorer. Når i tillegg den norske krona har falt med drøyt ti prosent fra 2014 til 2017, ifølge Norges Bank, skulle alt ligge til rette for vekst i eksporten, fall i importen og dermed bedret handelsbalanse.

Tallene etter fire år med «omstilling» sier noe annet. Fra 2014 til 2017 har eksporten bare steget fra 387 til 419 milliarder. Det vil si med åtte prosent og folgelig mindre enn krona har svekket seg. Veksten er på linje med inflasjonen i perioden på sju prosent. Med andre ord er det ingen reell vekst i norsk eksport.

Da skulle man i det minste tro at handelsbalansen bedres og importen faller, fordi varene blir dyrere med svakere krone og en noe svekket norsk økonomi. Men tvert om. Importen har steget med 112 milliarder, til 656 milliarder. Samlet sett er handelsbalansen forverret med 80 milliarder i perioden og har økt fra 157 til 258 milliarder. En svekkelse i balansen på 50 prosent for et Fastlands-Norge i omstilling – og det på bare fire år. Det skjer med andre ord ingen omstilling, men en rask forverring.

Dette må ikke forlede oss til å tro at det ikke skjer omstilling i den individuelle bedrift, eller at det ikke skjer god forskning eller oppstart av selskaper. Problemet er bare at samlet sett er ikke dette nok til å få en bedring av norsk økonomis sammensetning totalt.

Landet synes å være avvent fra industriell vekst og får ikke kapitalen over til industri og vareproduksjon. Nok

ILLUSTRASJON: KNUIT LØVÅS, KNUITLØVÅS@GMAIL.COM

en illustrasjon på dette er at den samlede produksjonen i norsk industri *falt* fra 2015 til 2016 – med fem prosent! Kun næringsmiddelindustrien, som i hovedsak produserer for innenlandsmarkedet, steg, men også på grunn av økt verdi på fiskeeksporten. Med andre ord er industrien som helhet inne i en sakte forvitring.

I stedet bygger vi boliger, som om de siste årenes høye innvandring skal fortsette inn i evigheten, til tross for at

«I våre naboland Sverige og Finland er det annerledes»

mye tyder på vesentlig utflating og langt lavere boligbehov framover. Det ser ut til at boligboblen erstattet oljeboomen, istedenfor at industriens omfang vokste. Og for å holde dette i gang, forgjeldes husholdningene årvisst med sju prosent, eller 200 milliarder, som da tilføres eiendomssektoren.

I våre naboland er det annerledes, for eksempel i den sterkt investeringsstremgende skogindustrien. Her åpnet nettopp Finland et bioraffineri i Anakoski til en kostnad på rundt tolv milliarder kroner. I Norge er vi glade for at Statkraft og Södra skal investere 0,5 milliarder i et demonstrasjonsanlegg på Tofta.

Karakteristisk nok ga Sverige et utviklingsprogram for skogindustrien i Finland – og Sverige – i anledning Finlands 100-års jubileum i høst. Verdien på det var 24 millioner svenske kroner. Norge ga en skulptur til 750.000 kroner.

Norge importerer for tiden et dyrt grønt skifte med kostbare elbiler og støttefunksjoner basert på utenlandsk teknologiløsninger. Vi bygger vindkraft på land med import av vindteknologi, mens våre egne løsninger for havvind må til Skottland for å utvikles. Videre koster vi på oss dobbeltspor av skinner og motorveier ved siden av hverandre, bygd og betjent av utenlandske kapitalvarer, mens sjøveien som er gratis og kan nyttes av skip fra egne verft, stadig blir nedvurdert.

Omstilling av norsk økonomi, med vekt på økt produksjon, står ennå langt tilbake, men bør være vår viktigste sak i årene framover – skal velferden sikres og økonomien være konkurransedyktig og tilpasningsdyktig. For tiden går det andre veien – mot industriell forvitring.

Artikkelen er bygd på rapporten «Rikere og renere», AgriAnalyse 2017.

Chr. Anton Smedshaug,
daglig leder i AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug, Ebba Boye og Marie Sneve skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

Lang tradisjon

SVer Freddy Øvstegård sier til Vårt Land:

KrF setter kristenarv foran nestekjærlighet.

Som jo er helt i tråd med mandatet fra kjernevelgerne.

Fred, frihet og alt gratis

Dagbladet slår stort opp på forsida:

Snart kan elbilister få gratis strøm.

Mens vi andre fortsatt ikke engang får gratis lunsj.

Undervurdert

Makt til å ødelegge Russisk etterretning kan gjøre størst skade på Norge, hevder PST.
Her ser de visst bort fra regjeringen.

Noia

Aftenposten bringer en stort oppslått gladmelding: **Suksess med psykiske lidelser i Noia.**

Psykiske lidelser – den nye oljen.

Hjemme verst

«Haralds Trafikkskole flytter etter 10 år i gågata,» melder Østlandets Blad.

Harald følte alltid at det var noe som ikke stemte helt med den gamle plasseringen.

Lurt navn

A-K Maskiner gikk med overskudd i 2017, melder Nationen.

Deres **modell 47** var særlig populær.

Blå pille DNB gir opp å få de analoge kundene inn i nettbanken, melder Aftenposten.

Kundene må dermed leve i kroppene sine en stund til.

Amatører

Opposisjonen har bestemt seg for hva regjeringen bør kalles, skriver Dagens Næringsliv.

«Hengerumper».

teppet@klassekampen.no

Får ikke selskap